

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри українознавства
Протокол №19 від 22 червня 2018 р.

Зав. кафедри

_____ Д.П. Шапран

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«НАУКОВА УКРАЇНСЬКА МОВА»

(заочна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 6

Розробник: Шапран Д.П.
доц. кафедри українознавства,
к.філол.н., доцент

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»
Семестр (осінній / весняний)	Весняний
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Кількість модулів	2
Лекції, годин	10
Практичні / семінарські, годин	8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	162
Вид контролю	залік

2. Програма дисципліни

Мета: на основі теоретичних досліджень про особливості функціонування української мови в науковій та науково-виробничій сферах забезпечити високий рівень мовно-комунікативної компетентності щодо вільного послуговування нормативною національною науковою мовою в усіх формах, підстилях і жанрах наукового мовлення.

Завдання: поглибити знання студентів про особливості наукового стилю та його підстилів; розвивати в студентів комунікативні компетенції, необхідні в науково-професійному спілкуванні; удосконалити навички стилістично вмотивованого використання лексичного запасу української мови в усному і писемному науковому мовленні; розвивати та зміцнювати навички роботи з науковою та довідковою літературою; забезпечити нагромадження запасу наукової лексики фахового спрямування, удосконалити навички вільного володіння національною мовою для складання різних видів наукових текстів, підвищити загальну культуру наукового мовлення з метою ефективної реалізації науково-дослідних завдань.

Предмет: українська наукова мова в науково-дослідній діяльності фахівця.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Наукова мова як суспільне і лінгвістичне явище

Тема 2. Науковий текст як форма реалізації наукового стилю мовлення.

Тема 3. Нормативні вимоги до лексики наукових текстів.

Тема 4. Термінознавство та термінографія в Україні.

Тема 5. Граматичні особливості наукового мовлення.

Тема 6. Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу.

Тема 7. Підготовка та мовне оформлення публікацій.

Тема 8. Виступ з науковою доповіддю та підготовка до нього.

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Тема 10. Вимоги до оформлення наукової роботи.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Наукова мова як підсистема національної української мови					
Тема 1. Наукова мова як суспільне і лінгвістичне явище	18	2		-	16
Тема 2. Науковий текст як форма реалізації наукового стилю мовлення	16			-	16
Тема 3. Нормативні вимоги до лексики наукових текстів	20		2	-	18
Тема 4. Термінознавство та термінографія в Україні	20	4			16
Тема 5. Граматичні особливості наукового мовлення	18		2		16
Разом за змістовим модулем 1	92	6	4	-	82
Змістовий модуль 2. Методика роботи з науковими текстами					
Тема 6. Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу	18		2	-	16
Тема 7. Підготовка та мовне оформлення публікацій	20	2	2	-	16
Тема 8. Виступ з науковою доповіддю	16			-	16
Тема 9. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	16			-	16
Тема 10. Вимоги до оформлення наукової роботи	18	2		-	16
Разом за змістовим модулем 2	88	4	4	-	80
Усього годин	180	10	8	-	162

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Нормативні вимоги до лексики наукових текстів	2
2	Практичне заняття Граматичні особливості наукового мовлення	2
3	Практичне заняття Форми та види перекладу. Особливості науково-технічного перекладу	2
4	Практичне заняття Підготовка та мовне оформлення публікацій	2

5. Індивідуальні завдання

1. Відповідно до індивідуального варіанта студента (порядковий номер студента у списку академічної групи) написати реферат на обрану тему (F 02.02-08).

2. Виконати письмово практичне завдання (вправа 2 стор. 22 методичних рекомендацій).

3. Написати зразки анотації, рецензії, бібліографічного опису (20 джерел визначеної фахової тематики).

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Назва модулю	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Наукова мова як підсистема національної української мови	45	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для вивчення питань: Функціонально-стилістичні особливості наукового тексту. Загальні вимоги до наукових текстів. Жанрові різновиди наукових текстів. План і тези, конспект як засіб організації наукової праці. Анотування та реферування наукових текстів</p> <p>Групи наукової лексики. Поняття про термін як спеціальну лексичну одиницю. Види термінів за структурою і походженням. Терміни і номенклатурні назви. Особливості використання аббревіатур і графічних скорочень у наукових текстах. Джерела поповнення української наукової термінології.</p> <p>Стандартизація термінології. Стандартні звороти наукового стилю. Види словників. Особливості термінологічних словників. Їх класифікація за призначенням та використанням. Структура словникової статті. Морфологічні форм іменника та прикметника в наукових текстах. Відмінкові форми числівника. Поєднання числівників з іменниками. Функціональні та морфологічні особливості вживання дієслів у наукових текстах. Синтаксичні особливості наукових текстів.</p> <p>Джерела: 1, 2, 3 4, 5, 6, 7</p> <p>2. Самотестування</p>	Тестування виконання індивідуального завдання

<p>Змістовий модуль 2. Графічні та математичні методи технічного аналізу 91 91</p>		<p>Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для вивчення питань: Редагування як чинник якісного перекладу. Вимоги до оформлення літературних джерел у наукових дослідженнях. Загальні вимоги до представлення інформації в науковому тексті. Оформлення рисунків і таблиць. Посилання й примітки. Оформлення додатків. Оформлення бібліографічного опису. Специфіка автоматичного перекладання наукових текстів. Типи помилок автоматичного перекладу. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Особливості підготовки автореферату. Наукова стаття. Наукова монографія, підручник, науковий посібник Підготовка наукової доповіді. Виступ з науковою доповіддю. Рецензія. Відгук. Поняття про наукову інформацію, її види та джерела. Бібліографічний пошук інформації. Інтернет як джерело наукової інформації. Пошукові завдання (робота в Інтернеті). Джерела: 1, 3 4, 5, 7, 17. 2. Самотестування 3. Підготовка індивідуального завдання</p>	<p>Тестування, виконання індивідуального завдання</p>
--	--	---	---

7. Результати навчання

1	Знання, використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; прийоми висловлення думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; особливості продукування, сприйняття, відтворення, редагування наукових текстів
2	Уміння та навички складати тексти різних жанрів, сприймати, розуміти, перекладати та створювати наукові тексти професійного спрямування
3	Уміння вести комунікацію під час наукової дискусії, дебатах, переконувати, аргументувати
4	Уміння послуговуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної та професійної культури
5	Уміння та навички сформулювати та обґрунтувати рекомендації щодо вдосконалення і коректування письмових наукових текстів
6	Знання, уміння та навички використання сучасних комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях
7	Знання та навички реалізації принципів успішної презентації власних наукових результатів
8	Здатність обґрунтувати механізми досягнення комунікативної мети за допомогою

	вербальних і невербальних засобів спілкування та вміння їх застосовувати для професійних потреб
9	Уміння вести комунікацію під час наукової дискусії, дебатах, переконувати, аргументувати
10	Уміння послуговуватися лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної та професійної культури
11	Уміння та навички сформулювати та обґрунтувати рекомендації щодо вдосконалення і коректування письмових наукових текстів
12	Знання, уміння та навички використання сучасних комп'ютерних технологій у наукових дослідженнях
13	Знання та навички реалізації принципів успішної презентації власних наукових результатів
14	Здатність обґрунтувати механізми досягнення комунікативної мети за допомогою вербальних і невербальних засобів спілкування та вміння їх застосовувати для професійних потреб

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

Поточне тестування та самостійна робота			Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	100
30	30	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

Електронний конспект лекцій, методичні рекомендації з вивчення дисципліни, комплекти індивідуальних завдань, навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Конспект лекцій з «Наукової української мови» для студентів усіх спеціальностей / Д.П. Шапран. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 90 с.
2. Городенська К.Г. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська термінологія і сучасність / К.Г. Городенська. – К.: КНЕУ, 2001. – Вип. 4. – С. 11 – 15.
3. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: [навч. посіб.] / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 312 с.
4. Семенов О.М. Культура української наукової мови: Навчальний посібник [Електронний ресурс]. – К.: «Академія», 2012. – 216 с. – Режим доступу: <http://academia-ps.com.ua/product/205>
5. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень / Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, С.Д. Левіна, І.М. Корніловська. – Харків: Торсінг, 2003.

6. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Ін-т української мови – стереотип. вид. – К: Наукова думка, 2003. – 240 с.
7. Шапран Д.П. Наукова українська мова [Текст]: метод. рекомендації до вивчення дисципліни для студ. усіх спеціальностей ден. та заочн. форм навчання / Д.П. Шапран; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 73 с.

Допоміжна

8. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підруч. / Ф.С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2004.
9. Ботвина І.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: [навч. посіб.] / І.В. Ботвина. – К.: АртЕк, 1998. – 190 с.
10. Загнітко А.П. Українське ділове мовлення: фахове і нефахове спілкування / А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк. – Донецьк: ТОВ ВКФ БАО, 2010. – 480 с.
11. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
12. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація / Ю. Сурмін. – К.: НАДУ, 2008. – 184 с.
13. Токарська А.С., Кочан І.М. Українська мова фахового спрямування для юристів / А.С. Токарська, І.М. Кочан. – Львів : Світ, 2008.
14. Чепіга І.П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ / І.П. Чепіга // Лінгвістичні студії. – Донецьк, 2002. – Вип.10. – С.157 – 161.
15. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців: навч. посіб. / С.В. Шевчук. – К. : Арій, 2008.
16. Шевчук С.В. Практикум з українського ділового мовлення: навч. посіб. / С.В. Шевчук, О.О. Кабиш. – К. : Арій, 2009.
17. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К.: Алерта, 2011. – 696 с.

Словники

18. Ганич Д.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К.: Прапор, 1997.
19. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К.: Вища шк., 1985.
20. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / С.І. Головащук. – К.: Наук. думка, 2004.
21. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук. – К.: Наук. думка, 2001.
22. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. – К. : Наук. думка, 2003.
23. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: словник-довідник / С. І. Головащук. – К.: Вища шк., 1995.

24. Загнітко А.П. Словник-довідник маркетингової термінології: навч.-довід. вид. для студ. екон. спец. усіх форм навчання / А.П. Загнітко, Д.П. Шапран, І.Х. Баширов. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – 160 с.
25. Єрмоленко С.Я. Новий російсько-український словник-довідник. / С.Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1996.
26. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К.: Укр. книга, 2004.
27. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. / С. Караванський. – Львів : БаК, 2006.
28. Олійник О. Російсько-український словник наукової термінології. / О. Олійник, М. Сидоренко. – К. : Наук. думка, 1994.
29. Олійник О. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. / О. Олійник, М. Сидоренко. – К. : Наук. думка, 1991.
30. Орфоепічний словник: в 2 т. / уклад. М.М.Пещак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб.- К.: Довіра, 2003.
31. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування / ред. О.О. Тараненко. – К.: Основа, 1999.
32. Словник іншомовних слів. / ред. О.Мельничук. – К. : УРЕ, 1985.
33. Словник скорочень української мови. / Ред. Л. С. Паламарчук. – К: Вища шк., 1988.
34. Словник термінології Європейського Союзу (англійсько-французько-німецько-український). – Київ: К.І.С., Молодіжний гуманітарний центр, 2007. – 223 с.
35. Словник труднощів української мови / ред. С.Я. Єрмоленко. – К. Рад. школа, 1989.
36. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – К.: Знання, 2006.

Інформаційні ресурси:

37. Сайт видавництва «Літопис»: Видання наукової літератури з культури, філософії, історії, філології, економіки, перекладної літератури гуманітарного, природничого напрямів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.litopys.lviv.ua
38. Електронна версія українського правопису [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pravopys.net
39. Український словник онлайн, тлумачний, російсько-український, орфографічний словник, український словник синонімів, український тлумачний словник, російсько-український словник, енциклопедія, правопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rozum.org.ua
40. Електронні словники. – Режим доступу: <http://termin.com.ua>
41. Сайт Інституту мовознавства ім. О.Потебні [Електронний ресурс]. /– Режим доступу: <http://www.inmo.org.ua>
42. Сайт кафедри українознавства ДонНУЕТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kukr.donnuet.edu.ua

